

**Zasady przygotowania studium wykonalności
dla projektów realizowanych w ramach
programu regionalnego Fundusze Europejskie
dla Łódzkiego 2021-2027**

Zasady przygotowania studium wykonalności dotyczą projektów, których całkowity koszt kwalifikowalny w momencie złożenia wniosku o dofinansowanie wynosi powyżej 50 mln PLN.

Spis treści

Spis treści	2
1. WSTĘP	3
2. WYKAZ SKRÓTÓW I POJĘĆ	3
3. ZASADY OGÓLNE.....	4
4. DEFINICJA CELÓW PROJEKTU	6
5. IDENTYFIKACJA PROJEKTU	6
6. ANALIZA WYKONALNOŚCI, ANALIZA POPYTU ORAZ ANALIZA OPCJI.....	6
Analiza wykonalności	6
Analiza popytu.....	7
Analiza opcji	7
7. INFORMACJE I ANALIZY SPECYFICZNE DLA DANEGO RODZAJU PROJEKTU LUB SEKTORA	8
8. ANALIZA FINANSOWA	8
Założenia i metody do analizy finansowej	9
Analiza trwałości finansowej.....	9
9. ANALIZA KOSZTÓW I KORZYŚCI.....	10
10. ANALIZA RYZYKA I ANALIZA WRAŻLIWOŚCI.....	10
11. PROJEKTY HYBRYDOWE	11

1. WSTĘP

Zasady przygotowania studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 są przeznaczone dla osób, przygotowujących studia wykonalności dla projektów inwestycyjnych, których całkowity koszt kwalifikowalny w momencie złożenia wniosku o dofinansowanie wynosi powyżej 50 mln PLN.

Głównym celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie zasad opracowywania studium wykonalności w ramach FEŁ2027 oraz osiągnięcie efektu porównywalności projektów. Zasady mają ułatwić proces przygotowania studiów wykonalności przez wnioskodawców, a także ocenę składanych w ramach naborów projektów.

W kwestiach nieuregulowanych Zasadami przygotowania studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 należy kierować się treścią *Wytycznych dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027* oraz zasadami określonymi w *Przewodniku AKK* oraz *Vademecum AE*.

W związku z powyższym Wnioskodawcy przy opracowaniu studium wykonalności powinni łącznie stosować niniejsze Zasady i *Wytyczne*.

W przypadku wejścia w życie zmian do *Wytycznych*, jeśli zmiany te wpływają na treść Zasad, przy opracowywaniu studiów wykonalności, do czasu zaktualizowania niniejszego dokumentu, należy kierować się zapisami aktualnych *Wytycznych*.

2. WYKAZ SKRÓTÓW I POJĘĆ

Użyte w niniejszych Zasadach skróty i pojęcia oznaczają:

FEŁ2027 – program regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;

IZ FEŁ2027 - Instytucję Zarządzającą programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;

Przewodnik AKK¹: Przewodnik do analizy kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych (ang. Guide to cost-benefit Analysis of Investment Projects), Komisja Europejska, grudzień 2014 r.;

Vademecum AE²: Vademecum analizy ekonomicznej (ang. Economic Appraisal Vademecum 2021-2027), Komisja Europejska, wrzesień 2021 r.;

¹ Dokument (w wersji angielskojęzycznej oraz polskojęzycznej [robocze tłumaczenie MFIPR]) dostępny jest w Portalu Funduszy Europejskich (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>), w zakładce: Poznaj Fundusze Europejskie 2021-2027 / Prawo i dokumenty / Wytyczne / Wytyczne dotyczące zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027.

² Dostępny w Portalu Funduszy Europejskich (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>), w zakładce: Poznaj Fundusze Europejskie 2021-2027 / Prawo i dokumenty / Wytyczne / Wytyczne dotyczące

rozporządzenie ogólne – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;

rozporządzenie EFRR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności;

Szczegółowy Opis Priorytetów – dokument, o którym mowa w art. 2 pkt 31 ustawy wdrożeniowej;

ustawa wdrożeniowa – ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027;

Wytyczne – Wytyczne Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027;

Zasady - Zasady przygotowania studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;

3. ZASADY OGÓLNE

Studium wykonalności umożliwia dokonanie oceny projektu przez IZ FEŁ2027.

Musi przedstawiać w sposób **zwięzły i jednoznaczny** uzasadnienie realizacji projektu, w tym:

- a) Wybór rozwiązania techniczno-technologicznego;
- b) Ekonomiczne i finansowe aspekty projektu;
- c) Określenie:
 - a. czy wnioskodawca posiada zdolność techniczną, finansową i instytucjonalną do realizacji projektu;
 - b. czy wnioskodawca jest w stanie zagwarantować stabilność finansową projektu;

zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027.

- c. czy wnioskodawca jest w stanie zapewnić środki na pokrycie kosztów operacyjnych niezbędnych dla funkcjonowania projektu zgodnie z celami.

Wszystkie obliczenia wykonywane są dla całego projektu. W przypadku, gdy wniosek o dofinansowanie przygotowywany jest dla etapu, a etap ten nie jest tożsamy z projektem (a jest jedynie elementem projektu wieloletniego), wskaźniki postępu rzeczowego, wydatki kwalifikowalne, należy określić oddzielnie dla wnioskowanego etapu i dla całego projektu.

Do studium wykonalności należy załączyć tabelę finansową (jako aktywny arkusz kalkulacyjny). Wszelkie przedstawione w niej wyliczenia powinny być poparte odpowiednimi komentarzami objaśniającymi przyjęte założenia kalkulacyjne, wraz z informacjami w zakresie źródeł pośrednich (konieczne podanie tytułu źródła, rozdziału, nr strony, nr tabeli). Tabela musi zawierać jawne (nie ukryte) i działające formuły.

Studium wykonalności musi składać się z następujących rozdziałów:

- A. Definicja celów projektu
- B. Identyfikacja projektu
- C. Analiza wykonalności, analiza popytu oraz analiza opcji
- D. Informacje i analizy specyficzne dla danego rodzaju projektu lub sektora
- E. Analiza finansowa
- F. Analiza kosztów i korzyści
- G. Analiza ryzyka i wrażliwości

Rokiem bazowym w analizie finansowej i ekonomicznej powinien być założony w analizie rok rozpoczęcia realizacji projektu (np. rok rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych (np. prac geodezyjnych lub uzyskania zezwoleń, czy przeprowadzenia studiów wykonalności) nie uznaje się za rozpoczęcie rzeczowej realizacji projektu.

W analizie finansowej i ekonomicznej wartość rezydualna określana jest w oparciu o bieżącą wartość netto przepływów pieniężnych, wygenerowanych przez projekt w pozostałych latach jego trwania (życia ekonomicznego), następujących po zakończeniu okresu odniesienia. Istnieje możliwość zastosowania innej metody, opisaney w Wytocznych, niż metody opartej o wartość przepływów pieniężnych, jednak sytuacja taka wymaga uzasadnienia.

4. DEFINICJA CELÓW PROJEKTU

Punktem wyjścia dla przeprowadzenia oceny dotyczącej zasadności realizacji działań inwestycyjnych oraz ich ekonomicznej opłacalności jest zdefiniowanie celów projektu (patrz: Wytyczne – Rozdział 3).

Cele projektu (pośrednie jak i bezpośrednie) należy określić w oparciu o analizę potrzeb danego środowiska społeczno-gospodarczego, w uwzględnieniu zjawisk najbardziej adekwatnych do skali oddziaływania projektu.

Cele projektu zdefiniowane w analizie muszą spełniać następujące założenia:

- a) jasno wskazywać, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,
- b) być logicznie powiązane ze sobą (w przypadku gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),
- c) na tyle, na ile to możliwe należy je skwantyfikować poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metody pomiaru ich osiągnięcia,
- d) być logicznie powiązane z ogólnymi celami realizacji FEŁ2027, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danego priorytetu programu.

5. IDENTYFIKACJA PROJEKTU

Identyfikacja projektu musi zawierać zwięzłą i jednoznaczną informację na temat całościowej koncepcji i logicznych ram projektu (patrz: Wytyczne – Rozdział 4).

6. ANALIZA WYKONALNOŚCI, ANALIZA POPYTU ORAZ ANALIZA OPCJI

Przeprowadzenie analizy wykonalności, analizy popytu i analizy opcji (rozwiązań alternatywnych) ma na celu wykazanie, że wybrany przez wnioskodawcę wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych rozwiązań (patrz: Wytyczne – Rozdział 5).

Analiza wykonalności

Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

Analiza popytu

Identyfikuje i ilościowo określa społeczne zapotrzebowanie na realizację planowanej inwestycji. W ramach analizy popytu należy uwzględnić zarówno bieżący (w oparciu o aktualne dane), jak również prognozowany popyt (w oparciu o prognozy uwzględniające m.in. wskaźniki makroekonomiczne i społeczne).

Analizę prognozowanego popytu należy przeprowadzić dla scenariusza z inwestycją oraz bez inwestycji. Ponadto, analiza ta odwołuje się do kwestii bieżącego oraz przyszłego zapotrzebowania inwestycji na zasoby, przewidywanego rozwoju infrastruktury oraz ewentualnego efektu sieciowego, związanego z koniecznością uwzględnienia faktu, iż projekt będzie stanowił część sieci (np. transportowej lub energetycznej), co przełoży się na jego wyniki finansowe i ekonomiczne.

Analiza opcji

Analiza opcji polega na dokonaniu porównania i oceny możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych zidentyfikowanych na etapie analizy wykonalności. Nie jest dopuszczalne, aby w ramach analizy opcji dokonać porównania jednego rozwiązania inwestycyjnego z wariantem bezinwestycyjnym, za wyjątkiem projektów, dla których brak jest technicznego, finansowego i prawnego alternatywnego rozwiązania inwestycyjnego³. Wówczas wnioskodawca musi we wniosku o dofinansowanie uzasadnić, iż nie istnieje więcej niż jedno rozwiązanie inwestycyjne, mające uzasadnienie techniczne, prawne i finansowe.

Celem tej analizy jest wskazanie, które z ww. rozwiązań jest najkorzystniejsze. Powinny one być ze sobą porównywalne w oparciu o szereg kryteriów, m.in. kryteria techniczne, instytucjonalne, ekonomiczne i środowiskowe.

Analizę opcji należy przeprowadzać w dwóch etapach:

- a) etap pierwszy – analiza strategiczna – ten etap koncentruje się na podstawowych rozwiązaniach o charakterze strategicznym (np. rodzaj infrastruktury lub środków transportu albo lokalizacja projektu). Etap ten, co do zasady, przyjmuje formę analizy wielokryterialnej i opiera się na kryteriach jakościowych.
- b) etap drugi – analiza rozwiązań technologicznych – na tym etapie należy przeanalizować poszczególne rozwiązania pod kątem technologicznym, np. odpowiedzieć na pytanie, czy bardziej korzystna będzie modernizacja już funkcjonującej infrastruktury, czy też budowa nowej. Do przeprowadzenia tego etapu zazwyczaj zastosowanie mają metody oparte na kryteriach ilościowych.

³ W przypadku przyjęcia wariantu bezinwestycyjnego, dodatkowy koszt netto można w przybliżeniu określić jako ujemną wartość bieżącą netto projektu w wariantcie faktycznym bez dofinansowania w całym okresie realizacji projektu (tym samym pośrednio zakładając, że wartość bieżąca netto w scenariuszu alternatywnym wynosi zero).

Analizę opcji można przeprowadzić w sposób uproszczony – wyłącznie w oparciu o kryteria jakościowe⁴.

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca dokonuje wyboru rozwiązania do zastosowania i formułuje jego uzasadnienie.

7. INFORMACJE I ANALIZY SPECYFICZNE DLA DANEGO RODZAJU PROJEKTU LUB SEKTORA

W rozdziale tym należy wskazać analizę ilościową, na podstawie której dokonano szacunków wskaźników postępu rzeczowego.

8. ANALIZA FINANSOWA

Przeprowadzenie analizy finansowej ma na celu w szczególności:

- a) ocenę finansowej rentowności inwestycji i kapitału krajowego, poprzez ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu,
- b) weryfikację trwałości finansowej projektu i beneficjenta/operatora

Analizę finansową należy przeprowadzić zgodnie z *Wytycznymi* – cele, etapy i ogólna metodyka zostały przedstawione w Wytycznych – Podrozdział 6.1 - 6.3.

W ramach analizy finansowej należy m.in.:

- a) określić założenia i metody do analizy,
- b) zestawić przepływy pieniężne projektu dla każdego roku analizy,
- c) określić źródła finansowania projektu,
- d) ustalić wartości wskaźników efektywności finansowej projektu,
- e) przeprowadzić analizę trwałości finansowej.

Analizę finansową przeprowadza się w oparciu o metodę DCF (zdyskontowane przepływy pieniężne – discounted cash flows).

⁴ Przedmiotowe rozwiązanie znajdzie zastosowanie w odniesieniu do projektów, w których – z uwagi na brak reprezentatywnych danych – nie ma możliwości przeprowadzenia analizy według kryteriów ilościowych. Może to dotyczyć m.in. projektów w zakresie bezpieczeństwa w transporcie, w których obliczenia w analizie opcji musiałyby być oparte na oszacowaniu prawdopodobieństwa wystąpienia wypadku

Założenia i metody do analizy finansowej

Należy w sposób opisowy zaprezentować podstawowe informacje stanowiące podstawę przeprowadzenia analiz, której metodologię zaprezentowano w Wytycznych oraz wskazać wybraną metodę wraz z uzasadnieniem (patrz: Wytyczne - Podrozdział 6.4-6.5).

Całkowity koszt projektu nie obejmuje ewentualnych rezerw na nieprzewidziane wydatki.

Analizę finansową przeprowadza się w cenach stałych. W uzasadnionych przypadkach, np. jeżeli zastosowanie analizy opartej o ceny stałe, z uwagi na specyfikę danego sektora albo warunki makroekonomiczne byłoby niemiarodajne, istnieje możliwość przeprowadzenia analizy finansowej w cenach bieżących. W takiej sytuacji należy zastosować odpowiednią finansową stopę dyskontową wskazaną w punkcie f) podrozdziału 6.4 Wytycznych.

Określenie przychodów projektu, kalkulacja taryf

Wysokość taryf ustalających ceny za towary lub usługi zapewniane przez dany projekt jest, obok popytu, głównym czynnikiem pozwalającym określić poziom przychodów, jakie będą generowane w fazie operacyjnej projektu (patrz: Wytyczne - Podrozdział 6.6).

Ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu

Ustalenie wartości wskaźników finansowej efektywności projektu dokonywane jest na podstawie przepływów pieniężnych określonych przy zastosowaniu metody standardowej bądź złożonej (patrz: Wytyczne - Podrozdział 6.5 oraz 6.7).

Dla wszystkich projektów inwestycyjnych należy wyliczyć wskaźniki, tj. FNPV/C i FRR/C oraz FNPV/K i FRR/K.

Analiza trwałości finansowej

Beneficjent powinien wykazać, iż dysponuje niezbędnymi zasobami, aby pokryć koszty eksploatacji i utrzymania inwestycji realizowanej w ramach projektu zarówno na etapie inwestycyjnym, jak i operacyjnym (patrz: Wytyczne - Podrozdział 6.8).

Analiza powinna obejmować:

- a) analizę zasobów finansowych projektu
- b) analizę sytuacji finansowej beneficjenta/operatora z projektem.

Analizę trwałości finansowej przeprowadza się w wartościach niezdyskontowanych, w oparciu o ceny stałe lub bieżące, zależnie od tego, w jakich cenach prowadzona była analiza finansowa.

Przy analizie trwałości finansowej bierze się pod uwagę wszystkie przepływy pieniężne, np. podatki bezpośrednio należy każdorazowo uwzględniać jako koszty.

Ponadto, w ramach analizy trwałości finansowej należy uwzględnić również wpływy na rzecz projektu, które nie stanowią przychodów, np. dotacje operacyjne.

9. ANALIZA KOSZTÓW I KORZYŚCI

Sporządzanie analizy kosztów i korzyści wynika z konieczności oszacowania kosztów i korzyści projektu z punktu widzenia całej społeczności. Analiza finansowa wykonywana jest bowiem jedynie z perspektywy beneficjenta projektu. Analiza kosztów i korzyści może przybrać formę analizy ekonomicznej, analizy efektywności kosztowej, analizy wielokryterialnej albo analizy najniższego kosztu (od ang. least-cost analysis). (Wytyczne – Podrozdziały 7.1 i 7.2).

Szczegółowe informacje na temat metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści można znaleźć w Przewodniku AKK oraz Vademecum AE.

10. ANALIZA RYZYKA I ANALIZA WRAŻLIWOŚCI

Przeprowadzenie oceny ryzyka pozwala na oszacowanie trwałości finansowej inwestycji finansowanej z funduszy UE. Ocena ta powinna wykazać, czy określone czynniki ryzyka nie spowodują utraty płynności finansowej lub efektywności ekonomicznej projektu.

Analiza wrażliwości ma na celu wskazanie, jak zmiany w wartościach zmiennych krytycznych projektu wpłyną na wyniki analiz przeprowadzonych dla projektu, a w szczególności na wartość wskaźników efektywności finansowej i ekonomicznej projektu (w szczególności FNPV/C, FNPV/K oraz ENPV) oraz trwałość finansową. Analizy wrażliwości dokonuje się poprzez identyfikację zmiennych krytycznych, w drodze zmiany pojedynczych zmiennych o określoną procentowo wartość i obserwowanie występujących w rezultacie wahań w finansowych i ekonomicznych wskaźnikach efektywności oraz trwałości finansowej.

Zmienne poddane analizie w ramach analizy wrażliwości mogą zostać dobrane przez Wnioskodawcę w sposób odpowiadający specyfice projektu, sektora, beneficjenta/operatora.

Jakościowa analiza ryzyka obejmować powinna następujące elementy:

1. listę ryzyk,
2. matrycę ryzyka (w tym: możliwe przyczyny niepowodzenia, powiązanie z analizą wrażliwości (gdy ma to zastosowanie); przypisanie poszczególnym ryzykom jednej z pięciu kategorii prawdopodobieństwa: marginalne, niskie, średnie, wysokie, bardzo wysokie oraz jednej z pięciu kategorii wpływu: nieistotny, niewielki, średni, znaczący, duży. Dodatkowo, należy opisać, w jakich okolicznościach prawdopodobieństwa przyporządkowane poszczególnym zmiennym mogą się zmienić; ustalenie poziomu ryzyka stanowiącego

wypadkową prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i stopnia jego wpływu),

3. Identyfikację działań zapobiegawczych i minimalizujących,
4. interpretację matrycy ryzyk, w tym ocena ryzyk rezydualnych, czyli ryzyk nadal pozostałych po zastosowaniu działań zapobiegawczych i minimalizujących.

Szczegółowe informacje na temat analiz przeprowadzanych w ramach oceny ryzyka zawierają Wytyczne (Rozdział 8) oraz w Przewodnik AKK.

11.PROJEKTY HYBRYDOWE

W celu uwzględnienia specyfiki projektów hybrydowych, czyli łączących dofinansowanie UE z formułą partnerstwa publiczno-prywatnego, w rozporządzeniu ogólnym zawarto przepisy odnoszące się do tego typu przedsięwzięć. Na gruncie prawa krajowego projektami hybrydowymi w rozumieniu ustawy wdrożeniowej mogą być nie tylko projekty realizowane w oparciu o ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, ale również projekty, w których podstawą realizacji są inne akty prawne, m.in. ustawa z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, o ile wpisują się w definicję operacji PPP zawartą w art. 2 pkt 15 rozporządzenia ogólnego. Realizacja projektu hybrydowego powinna znaleźć odzwierciedlenie w zapisach studium wykonalności, m.in. poprzez dołączenie do studium oceny efektywności realizacji projektu i przeprowadzenie analizy finansowej zgodnie z zasadami określonymi dla projektów hybrydowych w Wytycznych.

Studium wykonalności powinno zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała.

Autor opracowania: *imię i nazwisko*:

Firma: